

Avdelningen för energieffektivisering
Enheten för resurseffektivt samhälle

Näringsdepartementet
n.registrator@regeringskansliet.se
johan.hjalmarsson@regeringskansliet.se

Yttrande angående En ny regional planering - ökad samordning och bättre bostadsförsörjning SOU 2015:59

Sammanfattning

- Energimyndigheten tillstyrker i huvudsak förslaget om en ny regional planering.
- Energimyndigheten anser att förslagen om en nationell strategi för fysisk planering samt en regional planering med betoning på ökad samordning, samverkan och samråd mellan olika aktörer, kan bidra till ett effektivt utnyttjande av resurser och energi, vilket även utgör grunden för ekonomisk tillväxt och en långsiktig hållbar utveckling.
- Energimyndigheten anser att en nyckelfaktor för framgång är att den regionala planeringen tas fram i samråd med olika aktörer som är betydelsefulla för genomförandet. Det behövs en tydlig process för att kunna identifiera de mest ändamålsenliga målen och åtgärderna för respektive regioner och för att få en förankring som sedan följs.
- Energimyndigheten anser att energi- och klimatfrågorna och hanteringen av dem på en regional nivå behöver få en mer tongivande och framträdande roll i det fortsatta arbetet med en regional planering.
- Energimyndigheten önskar också vara med i det fortsatta arbetet med att från nationell nivå stödja och samordna arbetet med den regionala planeringen och ser gärna att fler befintliga forum på nationell nivå nyttjas i detta arbete.

Energimyndighetens ställningstagande

Betänkandet från bostadsplaneringskommittén är en gedigen översikt av hur dagens samhällsplanering ser ut och vilka samhällsförändringar vi står inför.

Energimyndigheten drar samma slutsatser som Bostadsplaneringskommittén gör i detta betänkande; det finns andra hinder för angeläget bostadsbyggande som är betydligt större än de hinder som beror på avsaknaden av en regional planering. I sammanhanget kan det påtalas att Riksstyrelsen konstaterade detsamma

i sitt delbetänkande (SOU 2014:59), det vill säga att förekomsten av riksintressen inte är det stora hindret för bostadsbyggande.

Energimyndigheten instämmer också i betänkandets slutsatser om att en ökad samordning på olika nivåer och mellan olika aktörer bör kunna leda till en mer långsiktig planering och att kraven på en ökad bostadsförsörjning och hållbar utveckling bättre kan tillgodoses.

En nyckelfaktor för framgång är att den regionala planeringen tas fram i samråd med olika aktörer som är betydelsefulla för genomförandet. Det behövs en tydlig process för att kunna identifiera de mest ändamålsenliga målen och åtgärderna för respektive region och för att få en förankring som sedan följs och där aktörsgrupper känner igen sig i den vision och de målsättningar som sätts upp. Verktyg och metoder finns för sådant processarbete men här kan det sannolikt behövas nationella vägledningar, utbildningsinsatser och stöd från statliga myndigheters sida för att synliggöra redskapen och underlätta processen.

En nationell strategi för fysisk planering, som i betänkandet föreslås beslutas av regeringen och visa på en tydlig nationell viljeinriktning, bedöms ha god potential att utgöra ett stöd för både kommuners och regioners arbete och samtidigt underlätta sektorsövergripande planering. Energimyndigheten föreslår att ett visionsarbete likande Boverkets Vision för Sverige 2025 kan vara en grund för en sådan strategi.

Betänkandet föreslår att den aktör som har det regionala utvecklingsansvaret får ansvaret för den regionala fysiska planeringen och att ansvaret för mellankommunal planering och bostadsförsörjning överförs från länsstyrelserna till regionerna. Energimyndigheten har inga direkta synpunkter på det förslaget. Samtidigt vill vi betona vikten av att samordna den regionala fysiska planeringen med de aktörer som har ansvaret för energi- och klimatfrågor i regionerna. Risken är annars att detta arbete blir en sektorsfråga med otydlig ansvarsfördelning eller sker vid sidan om, vilket motarbetar arbetet med att åstadkomma en långsiktigt hållbar utveckling.

Kort om energi- och klimatpolitiken

Energimyndighetens uppdrag är att genomföra den svenska energi- och klimatpolitikens mål. På kort och lång sikt är det att trygga energitillgången på konkurrenskraftiga villkor. Energipolitiken ska skapa villkoren för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ inverkan på hälsa, miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt uthålligt samhälle. Sverige har som inriktning att på sikt ha ett energisystem som baseras på 100 procent förnybar energi.

De energi- och klimatpolitiska målen till år 2020 är:

- 50 procent förnybar energi
- 10 procent förnybar energi i transportsektorn
- 20 procent effektivare energianvändning

- 40 procent minskning av utsläppen av klimatgaser för den icke handlande sektorn, varav 2/3 inom Sverige

Regionala aktörer med uppdrag inom energi- och klimatområdet

Länsstyrelserna är en relevant aktör när det kommer till att realisera statlig politik på regional nivå och har flera uppgifter kopplade till energifrågor. Ett sådant arbete är de regionala energi- och klimatstrategierna som varje län tar fram och där Energimyndigheten bistår länsstyrelserna i deras arbete. Energimyndigheten har i samråd med Naturvårdsverket analyserat arbetet med regionala energi- och klimatstrategier under perioden 2010-2014 med fokus på ambitionsnivåer, arbetets utveckling och konkret resultat. Analysen som redovisades till regeringskansliet 2015-04-30 (ER 2015:13) visar att länsstyrelserna är en viktig regional aktör för att driva på och samordna det regionala energi- och klimatarbetet och att de fortsättningsvis behöver prioritera arbetet med att integrera energi- och klimatarbetet inom bland annat samhällsplaneringen.

En annan betydelsefull aktör är de regionala energikontoren som i dagsläget uppgår till 15 stycken. Vissa energikontor har flera län som upptagningsområde, medan andra bara har ett län. Förutom att samordna kommunernas regionala energi- och klimatrådgivare ska energikontoren vara en regional energiaktör genom att bidra till att stärka energikompetensen i sin region, genom att initiera, utveckla och delta i regionala nätverk samt initiera relevanta projekt inom områdena energieffektivisering och förnybar energi.

Länsstyrelsen och energikontoren är samtidigt inte den enda relevanta regionala aktören i energisammanhang. Regionförbunden, som har det regionala utvecklingsansvaret i de flesta län och som i betänkandet föreslås få ansvaret för den regionala planeringen, är en mycket viktig aktör inom områden som har relevans för det regionala arbetet med energieffektivisering. Energimyndigheten vill dock lyfta fram att såväl länsstyrelsernas energi- och klimatstrategier som de regionala energikontoren behöver involveras i arbetet vid ett eventuellt införande av en ny regional planering.

Vikten av att integrera energifrågor i den fysiska planeringen

Energi har historiskt främst betraktats som en av flera naturresurser, vars användning och konsekvenser i första hand antas kunna påverkas i produktions- och distributionsled, inte i den fysiska planeringen. Energimyndigheten har tillsammans med KTH tagit fram en rapport¹ som visar att den kommunala översiktsplaneringen och den kommunala energiplaneringen hittills i liten utsträckning har fokuserat på kopplingarna mellan stadsutveckling och energianvändning. Energi diskuteras på global och nationell nivå eller som en fråga för enskilda hushåll och ses ofta som en renodlat teknisk eller ekonomisk angelägenhet. Energimyndigheten vill därför lyfta fram vikten av att integrera energiaspekter i den fysiska planeringen, på såväl kommunal som regional nivå. Planering för förnybar energi, resurseffektiva energisystem och för en medveten

¹ Att integrera hållbarhets- och energifrågor i fysisk planering – metoder och verktyg etapp 2, Energimyndigheten rapport 2013:06.

och hållbar transport- och bebyggelsestruktur ger dessutom flera mervärden som styr mot en hållbar utveckling.

Utmaningen är att undanröja hinder såsom bristande samordning och alltför snävt sektorstänkande. I en utvärdering som Sweco låtit göra på uppdrag av Näringsdepartementet (2014-02-18) "*Styrmedels förutsättningar att styra mot ökad energieffektivisering - en utvärdering av 24 styrmedel*" konstateras att nästan 90 procent av de tillfrågade energi- och klimatsamordnarna på länsstyrelserna runt om i Sverige anser att potentialen för energieffektivisering är stor eller mycket stor inom samhällsplanering och fysisk planering, men att frågorna också är svårast att hantera just där och att samordningsbehovet är stort.

Det kan också behövas ytterligare styrmedel som stödjer arbetet med en långsiktigt hållbar utveckling. I rapporten *Aktualisering av lagen om kommunal energiplanering* som Energimyndigheten fick i uppdrag att ta fram år 2011, redogörs för att lagen (1977:439) om kommunal energiplanering är föråldrad och bör aktualiseras samt att det bör utredas om en närmare koppling mellan energi- och klimatstrategiarbetet och den kommunala fysiska översiktsplaneringen skulle vara önskvärd. Energimyndigheten anser att rapporten, som regeringskansliet skickade ut på remiss våren 2015, fortfarande är aktuell.

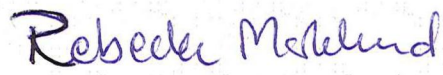
Energimyndigheten anser att politiska mål som leder till ökad sysselsättning och ekonomi går att förena med energieffektivisering, klimat och miljö och att det också bör vara en grundläggande utgångspunkt för den regionala planeringen. En regional fysisk planering kan också möjliggöra ett effektivt utnyttjande av resurser vilken även utgör grunden för ekonomisk tillväxt. Därför ser Energimyndigheten positivt på betänkandets förslag om en ny regional planering och en ökad samordning för att åstadkomma en långsiktigt hållbar utveckling.

Specifika synpunkter

- På sidan 40, 12 § ska det tilläggas att det även finns allmänna intressen i miljöbalken 3 kap. att ta hänsyn till vid regional planering.
- Utredningen föreslår att det inrättas ett forum för fysisk planering och att Boverket, Tillväxtverket och Trafikverket får aktiva roller i det samordnande arbetet med en regional planering. Utgångspunkten är bland annat att statliga myndigheter idag inte samordnar sig i tillräcklig omfattning i dialogen med kommunerna. Betänkandets förslag är samordna detta forum med Forum för regional tillväxt och attraktionskraft 2014-2020. Energimyndigheten tycker förslaget att nyttja redan befintliga forum är bra men det kan övervägas om inte fler statliga aktörer ska involveras. Exempelvis ingår Energimyndigheten och Naturvårdsverket tillsammans med ovan nämnda myndigheter i ett annat befintligt forum, regeringsuppdraget Plattform för hållbar stadsutveckling. Plattformsuppdraget, som inte nämns i betänkandet, är ett forum som regeringen inrättade i februari 2014 för att bland annat öka samverkan och samordning för en långsiktigt hållbar stadsutveckling. Detta forum skulle

också kunna få ett utökat uppdrag att samverka med den regionala planeringen för att sätta ramarna och strategiskt främja arbetet med en hållbar regional fysisk planering. Energimyndigheten deltar gärna i ett sådant arbete.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschefen Anita Aspegren. Därutöver har enhetscheferna Tore Carlsson, Carin Karlsson, Anna Johansson och Thomas Sandvall samt handläggarna Matilda Schön, Anna Wistrand, Adam Mickiewicz och Rebecka Marklund deltagit i den slutliga handläggningen. Föredragande har varit handläggaren Rebecka Marklund.


Anita Aspegren
Rebecka Marklund

2012-10-02

2012-10-02

2012-10-02



... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..

... ..